

προελθούσα ὡς ἡ Ἑλληνικὴ ἐκ φυσικῆς ἀναπτύξεως πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ, ὀρθοσκευτικοῦ, φιλοσοφικοῦ, πνευματικοῦ ἐν γένει καὶ πρακτικοῦ βίου κανονικῶς προβαίνοντος καὶ τελειομένου, ἀνίκανός ἐστι προσενεγκεῖν ταῖς διαφορῶν σπουδαστικαῖς ἡλικίαις πρότυπα συνθέσεως καὶ ὑποδείγματα ἀντιλήψεως ἀνάλογα ταῖς ἡλικίαις ταύταις καὶ δυνάμενα χειραγωγῆσαι τὴν μαθητιῶσαν νεότητα εἰς τε τὴν βαθμιαίαν μόρφωσιν τῆς διανοίας καὶ τὴν ἀπὸ ἀπλουστερίας εἰς ποικιλοτέραν σύνθεσιν τῶν κατανοουμένων. Ὁ Κορνήλιος Νέπος, ὅστις συνήθως διδάσκεται ἐν τοῖς πρώτοις τῶν Λατινικῶν κειμένων περιέχει πολλαχοῦ ἐννοίας φιλοσοφικωτάτας ἀνωτέρας τῆς παιδικῆς καταλήψεως. Ὁ Ἰουστῖκος καὶ ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὅπως κατανοηθῶσιν ἀπαιτοῦσιν ἐπίσης ἀνωτέρας τῶν πρώτων παιδικῶν γνώσεων. Δικαία λοιπὸν καὶ ἀξία μυρίων ἐπαίνων ἦτο ἡ κατακραυγὴ τῶν παιδαγωγῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῆς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας διδασκαλίας τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ ἡ ἐπίμονος αὐτῶν ἀπαίτησις ὅπως τὴν μητρικὴν ἐκμανθάνωσι καὶ τὰ κείμενα αὐτῆς ὡς πρώτην ἔχωσι πνευματικὴν ἐνασχόλησιν οἱ παῖδες. Ἄλλ' οἱ αὐτοὶ λόγοι ὑπάρχουσιν ἄρα γε καὶ παρ' ἡμῖν; οὐ βλασφημοῦσιν οἱ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ παρ' ἡμῖν τιθέντες ἐν ἧ οἱ φιλόσοφοι παιδαγωγοὶ τῆς Εὐρώπης τιθεῖσι τὴν Λατινικὴν παρὰ ταῖς ἑαυτῶν χώρας; Προσεκτησάμεθα πρῶτον ἡμεῖς τὰ μεγάλα ἐκεῖνα ἔργα ἅπερ ἐν τῇ νεοελληνικῇ κατεῖχον ἂν τὴν ἀξίαν ἣν οἱ γόνοι τῶν Φενηλώνων καὶ τῶν Μαντσονῶν, ἢ τῶν Βοσουέτων καὶ τῶν Μασιλίωνων, ἢ τῶν Μιλτώνων καὶ τῶν Ποπίων κατελιήφασιν παρὰ τοῖς Γαλάταις, τοῖς Ἰταλοῖς καὶ τοῖς Βρεττανοῖς; Ὡς νεκρὰν ἡμῖν λογιζόνται τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν οἱ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐλαφροὶ παιδαγωγοὶ οἱ πιθηκισμοῦ ἕνεκα ταύτην ἀπὸ τῆς πρώτης παιδείσεως ἐξωθοῦντες. Καὶ τίνες ἄλλοι ἔγραψαν ἢ γράφουσιν ὅπως οὖν τελειότερον τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν ἢ οἱ περὶ τὴν ἀρχαίαν εἰδημονέστεροι καὶ ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς νοήσεως καὶ τοὺς πρώτους κανόνας τῆς συνθέσεως διδαχθέντες; Ὁρίσθησαν οὕτως ἀμετακλήτως οἱ